

# HISTORICKÁ DEMOGRAFIE – DĚJINY OBYVATELSTVA

Přednášející: **PhDr. Josef Grulich, Ph.D.**

## **Povinné učebnice:**

- Demografie (nejen) pro demografy. Praha 2009<sup>3</sup>.  
KALIBOVÁ, K., Úvod do demografie, Praha 2005.  
MAUR, E.: Základy historické demografie. Praha 1978 (1983<sup>2</sup>).  
PAVLÍK, Z. – KALIBOVÁ, K.: Mnohojazyčný demografický slovník (= Acta demographica 15). Praha 2005<sup>2</sup>.  
PAVLÍK, Z. - RYCHTAŘIKOVÁ, J. - ŠUBRTOVÁ, A.: Základy demografie. Praha 1986.  
SRB, V.: Úvod do demografie. Praha 1965.  
SRB, V. - KUČERA, M. - RŮŽIČKA, L.: Demografie. Praha 1971.  
ŠUBRTOVÁ, A.: Dějiny populačního myšlení v českých zemích (= Acta demographica 16). Praha 2006.  
TÁŽ, Dějiny populačního myšlení a populačních teorií. Praha 1989.  
VESELÁ, J.: Demografie. Stav a struktura obyvatelstva – demografická statika I, Pardubice 2003.  
TÁŽ, Úvod do demografie. Pohyb obyvatelstva – demografická dynamika II, Pardubice 2003.

## **Doporučená literatura:**

- BACCI, M. L.: Populace v evropské historii. Praha 2003.  
BADE, K. J.: Evropa v pohybu. Evropské migrace dvou staletí. Praha 2004.  
Dějiny obyvatelstva českých zemí. Praha 1996.  
BOCKOVÁ, G.: Ženy v evropských dějinách od středověku do současnosti. Praha 2007.  
DOKOUPIL, L. – FIALOVÁ, L. - MAUR, E. - NESLÁDKOVÁ, L.: Přirozená měna obyvatelstva českých zemí v 17. a 18. století. Praha 1999.  
GOODY, J.: Proměny rodiny v evropské historii. Historicko-antropologická esej. Praha 2006.  
Historická demografie 1-30, 1967-2006.  
HORSKÁ, P. – MAUR, E. – MUSIL, J.: Zrod velkoměsta. Urbanizace českých zemí a Evropa. Praha – Litomyšl 2002.  
HORSKÁ, P. - KUČERA, M. - MAUR, E. - STLOUKAL, M.: Dětství, rodina a stáří v dějinách Evropy. Praha 1990.  
HORSKÝ, J. – SELIGOVÁ, M.: Rodina našich předků. Praha 1996.  
FAUVE-CHAMOUX, A. – FIALOVÁ, L. (edd.): Le phénomène de la domesticité en Europe, XV<sup>e</sup>-XX<sup>e</sup> siècles (= Acta demographica 13), Praha 1997.  
KÁRNÍKOVÁ, L.: Vývoj obyvatelstva v českých zemích 1754-1914. Praha 1965.  
KLABOUCH, J.: Manželství a rodina v minulosti. Praha 1962.  
NAVRÁTILOVÁ, A.: Narození a smrt v české lidové kultuře. Praha 2004.  
NESLÁDKOVÁ, L.: Reprodukce kulturně odlišných skupin obyvatelstva jižní Moravy v novověku na příkladu křesťanů a židů (= Acta demographica 14), Praha 2003.  
PLACHT, O.: Lidnatost a společenská skladba českého státu v 16. - 18. století. Praha 1957.  
SRB, V.: 1000 let obyvatelstva českých zemí. Praha 2004.

## **PLÁN PŘEDNÁŠEK**

### ***Demografie:***

- základní pojmosloví
- vývoj vědní disciplíny
- vztah k jiným oborům
- základní periodika

***Historická demografie (HD):***

- vznik oboru jako samostatné vědní disciplíny
- hlavní představitelé
- základní periodika

***Paleodemografie******Pramenná základna HD vzniká z činnosti:***

- státní administrativy
- církevní administrativy
- městské správy
- patrimoniální správy
- novodobé statistiky
- genealogie

***Kritika pramenů předstatistického období******Excerpce demografických dat******Základní pojmy a metody HD:***

a) počet obyvatelstva

b) složení obyvatelstva:

- poměr pohlaví
- věk
- rodinný stav, rodina a domácnost
- sociální složení obyvatelstva
- ekonomická aktivita
- povolání, zaměstnání
- vzdělání
- etnická příslušnost

c) přirozený pohyb obyvatelstva

- sňatečnost
- plodnost a porodnost
- úmrtnost
- přirozený přírůstek

d) geografická mobilita

- migrace
- migrační teorie

e) sociální procesy

- sociální mobilita
- profesní mobilita

f) koncentrace obyvatelstva

- urbanizace

***Manželství a rodina v minulosti (vznik a vývoj)******Domácnost a rodina v tradičních společnostech******Dějiny obyvatelstva a populačního myšlení v českých zemích***